

Бошко Ломовић
О ЈЕЗИКУ, РОДЕ

Л И Н Г В И С Т И Ч К Е Е Д И Ц И Ј Е

Едиција РАСПРАВЕ

Књига 5

Уредник

Зоран Колунџија

Рецензенти

Проф. др Милош Ковачевић

Проф. др Срето Танасић

Copyright © ИК Прометеј, Нови Сад, 2024.

Књига 1 Милан Шипка СТАНДАРДНОЈЕЗИЧКА ПРЕИСПИТИВАЊА 1

Књига 2 Милан Шипка СТАНДАРДНОЈЕЗИЧКА ПРЕИСПИТИВАЊА 2

Књига 3 Милан Шипка СТАНДАРДНОЈЕЗИЧКА ПРЕИСПИТИВАЊА 3

Књига 4 Срето З. Танасић СРПСКИ ЈЕЗИК И ЋИРИЛИЦА: ОГЛЕДАЛО СРПСКО

Књига 5 Бошко Ломовић О ЈЕЗИКУ, РОДЕ

Бошко Ломовић

О ЈЕЗИКУ, РОДЕ

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

САДРЖАЈ

Уместо предговора:	
Вук пред Европом.	7
О једном култу скоројевића.	11
И ја мислим друкчије.	15
Quo vadis, народе!	19
Исидора о босанском језику и – потом	24
Још једном о Србијанцу	28
Телевизијско <i>модернизовање</i> језика.	30
Језик телевизије	36
Коса <i>йуна</i> волумена.	38
Да жене буду <i>равнојравније</i>	41
<i>Албанске снаје</i> , а наше	42
Са <i>Алоом</i> се више зна	44
Кад се девојке <i>жене</i>	45
Матерња мелодија језика.	47
Још о <i>йтелевизијским најласцима</i>	52
Муке наше с „јатом“	55
„Кроатизми“ у <i>Српском рјечнику</i>	60
Речи из нафталина	63
Тврђи од сваког бедема	80
Два века од првог сусрета Гетеа и Вука.	83
Реци ми то на српском	85
Уреси народног говора	97
Ријеч по ријеч	
(Из дневничке биљежнице 1980–2023)	134
Напомене.	162

Милош Ковачевић:	
Књига у одбрану лепоте српског језике	165
Срето Танасић:	
Позив на повратак српском језику	171
Белешка о писцу	175

УМЕСТО ПРЕДГОВОРА

Вук пред Европом

Ти си нашу душу, славенску и балканску, Европи препоручио.
Нас – чобане, кметове, чивчије, хајдуке.
Нас бунџије и гусларе.
Постали смо духовна посланица романтичарској Европи:
у круговима најодлучнијих људи
с неподељеним допадањем читане су наше песме.

Године 2023, 13. октобра, навршило се два века откако си се, први пут (годину потом, и други пут ћеш), сусрео са највећим песником Европе. Гете беше послао кочије до свратишта у којем си одсео. Дочекује Те у радној соби поред велике статуе богиње Јуно, стојећи, и показује на свежањ у којем су Гримова препорука да Те прими, приказ који је Ј. Грим написао поводом Твоје *Грамаишке*, и превод једне српске народне песме заједно са његовим, Гетеовим, концептом за чланак о нашим песмама објављен у часопису *Kunst und Altertum*. И при томе Ти рече: „Погледајте, нисте Ви први пут гост под мојим кровом, већ дуго боравите код мене“.

И зато, Вуче самоуче, векови за Тобом храмљу, јер храм не по-срну док нам име Европом проносаше. Малени и са судбинском грижом што смо, и више од века и по после Твога упокојења, још невешти језику којем си нас подучавао, ево Те и данас спомињемо, искупљујући се за Књажеве увреде, Хаџићева омаловажавања и Стратимировићеве анатеме. Ако нас однекле гледаш, процени колико ваљано то чинимо. Твоји смо велики дужници, не можемо се одужити у све наредне векове векова.

Српски народ има у Теби свог препородитеља, мало који други тако разноликог и радикалног, толико ушанченог у темеље националне културе. Прву књигу наших песама Ти си у свет пустио; прву граматику нашег језика Ти си сачинио; Твоје је дело прва збирка наших речи; Твоје рецензије су први глас у нашој књижевној критици; написао си први буквар; први си устанички историограф и биограф; родоначелник си наше науке о народу.

Без иједног школског сведочанства, зачео си нашу социологију, па палеографију, прозодију, географију, акцентологију, дијалектологију, дао вредне прилоге проучавању метрике народне поезије, старог словенског језика, манастира, прилоге образовној настави, репортажи, епистолици, пружио макар и шкрте податке за историју више наших наука – медицине, права, ботанике, зоологије, хистологије... Па куд ћеш више, Вуче!

Ти си нашу душу, славенску и балканску, Европи препоручио. Нас – чобане, кметове, чивчије, хајдуке. Нас – бунције и гусларе. Постали смо духовна посланица романтичарској Европи: у круговима „најодлучнијих људи, с неподељеним допадањем“ читане су наше песме – рећи ће Тереза Албертина Лујза фон Јакоб (Талфј). „Не бисмо знали који би народ могао показати такво благо љубавних песама, осим свете Соломонове *Песме над њесмама*. Од Хомерових спегова наовамо нема у целој Европи ни једне појаве која би нас могла тако јасно обавестити о суштини епа као српска народна песма“ – дивио се један од браће Грим. Наше „просте пјесме“ стигле су пред Гетеа и Клеменса Брента, а велики Пољак Адам Мицкијевич, говориће да смо предодређени да будемо „музичар и песник целог словенског племена“. За Чернишевског су наши стихови јединствена поезија народних маса, док за Николу Томазеа имамо „најстарије, најепичније и најузвишеније песме у Европи“.

Писао си Мушицком како су спегови неписмених Балканаца тема у дијалозима врских умова Вајмара, Дрездена и Берлина: „Сад Нијемци уче српски наврат-нанос“. Енгелс ће писати Марксу: „Живо учих тај језик из песама које је сакупио Вук Стефано-

вић Караџић“. И тако, више су нас светом прославиле наше народне песме него светло оружје. Ејвалах им!

Један француски слависта ће рећи да без Тебе романтичарска Европа не би била што је. Великим Твојим трудом (а хвала и царском цензору Јернеју Копитару!), само за Твог живота и времена, преводиће и издавати наше песме: Чеси (Ханка и Челаковски), Немци (Тајфл, Герхард, Фогл и други), Енглези (Бауринг и Мередит), Французи (Војар и Дозен), а још и Мађар Сакач, Финац Рунеберг, Пољак Зоморски, Рус Гербељ...

Ниче се у младости бавио прерадом шест наших народних песама; нису измакле ни пажњи композитора Брамса. Знаш ли, Вуче, да си био тема дипломског рада песника Блока? Ни Пушкин ни Проспер Мериме нису могли одолети песништву „дивљакâ са брдовитог Балкана“.

Ти си, човече, покренуо и друге у другим земљама да сакупљају и печате песме својих народа и зборнике посвећују „уваженом и драгом Вуку“. Чине то Македонци (Шапкарров, Буљевски и Ђиновски), Бугари (Геров), Украјинци (Шашкевич, Вагиљевич и Головацки), Румуни (Асаки). А сам си записивач био македонских, бугарских, румунских и албанских народних песама.

Хоћемо данас да пишемо како говоримо и да читамо како је записано. А записано је како си био непоћудан властима, и световним и духовним, да си за живота гањан и вређан, набеђиван и ухођен, да је Твоја отаџбина била глува за Твоје вапаје и прекоре, да си јој славу светом проносио а гладовао, да си корио савременике а наду полагао у потомство, до последњег даха си радио на ползу народа свог и у дуговима умро. Било је видовитости у критици Француза Лабулеја, упућеној Твојим земљацима: помозите за живота човеку који вас је прославио, а не да вас после ухвати манија за подизањем мермерних споменика.

Нико у свом селу није постао хација, па ниси ни Ти, макар се и Вуком звао. Али си од европских академија и научних друштава добио, Вуче самоуче, 16 диплома, од владара три злат-

не медаље, четири ордена и два златна прстена. Удостојили су те чланством, али и сами били удостојени: Бечка академија наука, Берлинска академија, Књижевно одељење Петроградске академије, Петропавловско друштво љубитеља руске књижевности, Учено друштво Краковског универзитета, Тириншко-саксонско друштво за испитивање отаџбинских старина, Гетингенско учено друштво, Друштво за историју Императорског московског универзитета, Одеско друштво љубитеља историје и старина, Друштво српске словесности, Императорски харковски универзитет, Афрички институт у Паризу за укидање ропства, Руско географско друштво, Друштво за повесницу и старине југословенске у Загребу, Друштво љубитеља књижевности Московског универзитета, Пожешка жупанија... Пре 161 годину изабран си за члана Матице илирске и почасног грађанина Загреба. Пре 199 године додељен Ти је почасни докторат филозофије у Јени, као „преблагородном и великоученом мужу“...

Мало ли је, Вуче!

О ЈЕДНОМ КУЛТУ СКОРОЈЕВИЋА

„Што више страних речи, мање разумевања и мање ризика.
Што те мање разумеју, више те поштују“,
горком иронијом је, пре пола века,
указивао Драгиша Витошевић
на опасну пандемију језичког помодарства.

У разговору са групом француских интелектуалаца, у Паризу, 1966. године, Драгиша Витошевић (1935–1986) је рекао: „Скоројевић је највећи непријатељ нашег, а вероватно и сваког другог социјализма“. Седам година потом, појавиће се његова књига *Ја мислим друкчије* („Народна књига“, Београд) у којој је, како и наслов наговештава, примењено начело филозофа Ференца Бодрогварија: „Мислити се може само онда ако се може мислити друкчије“. На 300 страница је Витошевић о многим аномалијама у тадашњем нашем друштву проговорио – друкчије и постао „црна овца“; за ревер му је заденут и атрибут „националиста“, са чим није било лако тада живети, поготову ако си још и српски националиста. Без обзира на то што појам „национализам“, у тумачењу речника страних речи и израза, нема негативно значење.

Поменута књига се завршава одељком *Скоројевићска зараза* у којем су набројана 33 култа „новопечених“, између осталих и култ страних речи који се прожима са још неколико других: култ разметања, култ европског и „увозног“, култ новог и „модерног“, култ „дискусије“ и празнословља, култ прећуткивања и замагљивања. Витошевић је успостављене култове проучавао шездесетих и седамдесетих година прошлог века као „нову вредност“ у многим деловима друштва, и своје налазе обелоданио у саопштењу пред Комисијом за културу ЦК СК Србије, 17. јуна 1981. године.

Наслов саопштења је био *Скоројевићство – највећа невредност социјализма*. Многи су се препознали, многи се правили невешти као да се на њих не односи. Писали су о његовом саопштењу готово сви београдски листови: *Вечерње новости*, *Борба*, *Комунист*, *Дуџа* и други, потом загребачки *Вјесник*. Али није *Полићика*. Једино она – записаће сам извештач – није донела ништа, „чак ни ону прву и обичну новинску вест: да је писац, на поменутом саветовању, о овој теми говорио“.

Рекох да се један од 33 побројана култа односио на манију употребе страних речи. „Еуропејство“ је и тада заплускивало друштвене слојеве и појединце, ваљало му је парирати, бити дорастао, између осталог, и „модернизацијом“ матерњег језика. Јер су наше речи застареле, назадне, да се „модерно“ изразим – *ретроградне*. Стране речи одмах означавају *новој*, *ученој*, *свесној* човека. Обележје су образованости, стручности, власти и моћи. „Што више страних речи, мање разумевања и мање ризика. Што те мање разумеју, више те поштују“, горком иронијом је, пре пола века, указивао Драгиша Витошевић на опасну пандемију језичког помодарства. „Бекство од јасности је бекство од одговорности“ (др Леон Гершковић).

А где смо данас, пола века после Витошевићевог вапаја због скоројевићког загађивања језика туђицама и три и по деценије од његовог упокојења? И ко нам је крив за багателисање домаћих речи, верујте, и лепих и сасвим одговарајућих за именовање свих појмова?

Нико нам није крив. Сами унакажавамо народни и књижевни говор свој. Упињемо се да изгледамо „еуропејски“, да не испаднемо „прости пред светом“. Шта се на нас тиче што се учена Европа XIX века дивила чобанском језику наших народних песама. Презиремо га „у име напретка“ и ради „бољег разумевања“ са светом, или – да не будемо ни ја прост – ради *адекватне комуникације*! Небитно је што се међу собом не разумемо. Телевизија предњачи у „унапређивању“ језика, а остали је помно следе. Па, докле се стигне!

Дуже времена већ бележим туђице које су сасвим окупирале језик наших новина, радија и телевизија, а одатле се уселиле

у свакодневни говор народа. Постале су омиљене међу политичарима свих нивоа, привредника (пардон, бизнисмена), телевизијских репортера, а не клоне их се ни млађи књижевници чији литерарни текстови, често, узрокују питање: шта је писац 'тео да каже? Овде ћу, да бих појаву поткрепио, навести неколико најчешће коришћених туђица. Свакодневно читамо и слушамо како је нешто *адекватно* и *валидно*; како је нешто *дефинитивно*; да је завладала *еидемија*; да то није у његовој *интеренцији*; сазнајемо ко се брине о *стајлинју* певачице; затим да једни врше *ојстирукцију*, други ће нешто *преферирати*, а трећи шире *фаму*. А ту су још и: *акорд*, *арија*, *бенефиција*, *венџил*, *дисџанца*, *евидентно*, *едукација*, *импликација*, *индикација*, *индиција*, *инклузија*, *инспирација*, *иниуција*, *иронија*, *конџакт*, *лејално*, *лејџимно*, *лојалан*, *номинација*, *нојоран*, *овајлојџи*, *ојстирукција*, *рефрен*, *ревидирати*, *сионзор*, *серџификаџ*, *џанџирати*, *џривијалан*, *ујдурма*, *фокус*, *хејеројен*... Могло би се до сутра набрајати.

За све ове речи постоје наше, српске. Потиснуте су и заборављене, па није наодмет питање: колико нас је данас у стању да се присети народних (од Вука и књижевних) речи којима се именују исти појмови означени напред наведеним туђицама? Пробајте пре него што наставите да читате овај текст. Ако вам не пође за руком, помозите се наредним „преводом“ на српски: одговарајуће, вредно, коначно, редња (масовна зараза), уплетање у нешто (суделовање), укус, изглед (у облачењу, на пример), онемогућавање, више волети, гласина, сазвучје, напев, корист (повлашћење), одушак, одстојање, очигледно, образовање, спој (веза, сплет), знак (обележје), предзнак, укључивање, надахнуће, предосећање, поруга, додир (дотицање), законито, оправдано, веран (одан), именовање, општепознат (стваран), утелотворити, онемогућавање, припев, преиспитати, покровитељ, уверење (сведочанство), погађати (дотицати), обичан (безначајан), подвала (смицалица), жижа, неједнак (разнородан). Како вам се чини? Просто је, једноставно. Јесте, али се до једноставности треба издићи, што

рече песник. Једноставност у говору осигурава јасност, а најјаснији ћемо бити, и себи и саговорнику, ако ствари именујемо нашим речима. Смислио их је народ за све, а за оно што није, с мeром преузео из других језика и усвојио. Такве речи не загађују наш говор, јер их превише нема, и нећемо их се клонити. Нећемо се одрећи факултета, музеја, телевизора, лифта, трамваја, филма, тротинета, телефона, кашике, ћевапа, качамака, вискија, мелема и вашара, зар не!

Шта би, питам себе и вас, да се по други пут нађе међу Србима, рекао и учинио Витошевић? Видевши да се број туђица у нашем језику удвостручио у односу на његово време, те да се битка за чистоту језика претворила у донкихотовско јуришање на ветрењаче, учинио би исто што и Домановићев Краљевић Марко: окренуо ћурак наопако и вратио се у „вечна ловишта“.

И ЈА МИСЛИМ ДРУКЧИЈЕ

Изговарајући речи: булдожеристкиња, потпоручниковица,
војникиња, потрошачица и метеоролошкиња,
можемо доспети у ординацију оториноларинголошкиње.

Већ смо навели речи филозофа да се „мислити може само ако се може мислити друкчије“. Рекосмо и да се Драгиша Витошевић, у једној својој књизи, супротставио „званичним ставовима“ и „модерним тенденцијама“ у разним областима нашег живота, у култури и језику поготову. И ја, поводом Закона о родној равноправности, мислим друкчије и знам да у томе нисам усамљен. Усвојен је, концем маја 2021, са 163 гласа „за“ и 10 гласова „против“. Да није усвојен, пала би влада орочена на четири године, а то је „трагичније“ од пада језика који је миленијумима стваран(!) У Скупштини Србије већина је убедљива, али изван посланичких клупа ствари стоје другачије. Одбор за стандардизацију српског језика, бројни историчари језика, лингвисти и филолози, па све до обичних људи законске одредбе сматрају неприродним насиљем над језиком. Свакодневно ћемо чути многе жене, ради којих је, тобоже, закон и донесен, како одбијају да се називају *сведокињама*, *шоферкињама* и *стиручњакињама* у другим занимањима, а сама Јоргованка Табаковић категорички изјави: „Ја сам *јувернер* Народне банке Србије“.

Предлагач закона, министар Гордана Чомић, у расправи у Скупштини (5. мај) истиче аргумент: „Ово долази из Европе“. Пошто је из Брисела и Европе, требало би да значи да је реч о аксиому – тако вам је, нема дискусије! Најгласнији противник јој беше посланик Муамер Зукорлић: „Улази се у нешто што је културолошки и правно спорно, све ово мирише на идеологизацију.

Ако прихватимо нешто што задире у питање идентитета, што долази из Брисела, не знам чиме ћемо се онда бавити. Сви покушаји у историји вештачке надоградње језика су пропали, пропашће и овај“. Посланик Ђорђе Комленски упозори: „Устав не познаје родну равноправност“, али му Гордана Чомић одмах „сувисло“ узврати: „Устав не познаје ни пиво, па имате закон о пиву“. Духовито, нема шта!

Претходни говорници и *јоворнице* нису језички експерти ни *експерти*киње, али Срето Танасић, председник Одбора за стандардизацију српског језика јесте: „Ово насиље над језиком врше они који не знају ништа о његовој структури и законима функционисања или знају, али раде на разарању српског језика као једног од стубова српског националног и културног идентитета (...) Брине нас првенствено што се у име идеологије, са позиције државне силе, жели озаконити језички инжењеринг, насиље над српским језиком какво цивилизација не памти“. И рече да се све то чини „уз противљење језичке струке, правника, социолога, јавности, па и Српске православне цркве, уз противљење здравог разума“ (*Полиџика*, 21. мај). У емисији „Упитник“ (РТС1, 25. мај), професор Правног факултета у Новом Саду Бранислав Ранисављевић је критиковао санкције које Закон о родној равноправности прописује ако јавно „увредимо“ *водичкињу* назвавши је водичем, крстивши га квазикривичним закоником. Има жена које не прихватају ову новотарију сматрајући да се њом „акцент ставља више на пол него на стручност“, рече професор. Други учесник у емисији, члан Танасићевог одбора, узалуд се трудио да двема *боркињама* за родну равноправност објасни шта је то граматички мушки род у српском језику: њиме се не означава пол, он је неутралан, означава сва три рода. Постоји и граматички женски род, такође неутралан, а означава сва три рода: *муштерија*, *сџранка*, *варалица*, *изелица*, *јојуница*, *кукавица*, *џрзница*, *узданица*, *звер* и *зверка* (Тај је крупна зверка).

Боркиње за родну равноправност у именима занимања и звања подсетићу (како им је то промакло!) да би се, у жару бит-

ке, могле позабавити и „родном равноправношћу“ код глагола. Српска граматика и вишевековна језичка пракса налажу да се у скупу различитих родова (полова), који истовремено врше радњу, употребљава граматички мушки род глагола. Пример: Јабуре су сакупљали мушкарци, жене и деца. Сва три рода су – сакупљали. Буду ли *боркиње* упорне, реченица ће да гласи: Јабуре су сакупљали мушкарци, сакупљале жене и сакупљала деца. Глупост заиста нема границе!

Творац језика је народ, а не политичари, идеолози, закони, чак ни језички стручњаци. Народ је створио министарку (министрову супругу), капетаницу (капетанову жену), попадију која, знамо, није женски поп. Дакако, створио је и учитељицу, фризерку, докторку (докторицу), конобарицу, глумицу, спремачицу; ови облици су прихваћени у нашем језику, иако могу бити и у мушком граматичком роду, а да даме ништа не изгубе од „родне“ (ваљда полне!) равноправности. Али, Закон о родној равноправности је српски језик „обогатио“ новим облицима који ће да нам задају муке говорним органима и знатно проширују и изопачују реченице (до сада је могло: Данас су професори предавали нове лекције; од сада ће морати: Данас су професири предавали, а професорке предавале нове лекције). Наведимо неколико тих „новина“: геометрица, педагошкиња, филолошкиња, зналкиња, епидемиолошкиња, боркиња, експерткиња, анестезиолошкиња, оториноларинголошкиња, булдожеристкиња, пилоткиња (пилотица), ковачкиња (ковачица), магистарка (магистрица), шоферкиња (шоферица), лингвисткиња, сведокиња, тренерка (тренерица), војникиња, водичкиња, метеоролошкиња, потрошачица, потпоручниковица... биће их сијасет. Сви ови облици су непознати историји српског језика и несагласни са његовом структуром, како и Одбор САНУ констатује. На страну што представљају органску тешкоћу при изговору, што је творац језика имао у виду. А творац језика је, знамо, народ. И да вас, иако сав најежен, насмејем: не шалите се шалом да брзо изговорите: булдожерист-

киња, метеоролошкиња или потпоручниковица, јер би вас то могло одвести у ординацију оториноларинголошкиње.¹

Е, сад следе казне. Од 68. до 70. члана овог закона запрећене су казне од 50.000 динара до два милиона, за правна, и од 5.000 до 150 хиљада, за физичка лица, ако се огреше о његове одредбе. Што се тиче мене, професора српскохрватског језика, могу ме одмах тужити, јер никада нећу даму која вози авион или трактор, ради у хируршкој сали, сведочи на суду или је стручњак за било шта назвати пилотица, трактористкиња, анестезиолошкиња, сведокиња и сручњакиња. Али ћу се залагати да има исту плату и уважавање као њен мушки колега, а често нема, што много не узбуђује борце и *боркиње* за родну равноправност. И нећу посегнути за новчаником, него ћу казну „одрадити“ у затвору. Унапред изјављујем да из затвора нећу изаћи преваспитан. У противном, јавно ћу спалити диплому.

¹ Пред уручење рукописа ове књиге издавачу, на екрану једне београдске телевизије, испод имена гошће беше „иститловано“ и њено занимање: *концертисткиња*. Нек нам је Бог у помоћи!

QUO VADIS, НАРОДЕ!

Не питам како је могуће да се у Влади нађе министар из опозиционе, још и ванпарламентарне странке (на изборима 0,9% гласова). Не занимају ме политичке мућке. Не питам у којој земљи света има министарство за друштвени дијалог и чему служи. Питам: зашто наш министар (женског је пола и већ сам заслужио казну због непоштовања Закона о родној равноправности) за друштвени дијалог ради против народа којем и сâм припада (др Предраг Марковић, историчар: „Аутошовинизам је мржња према сопственом народу“) и државе у којој живи?

Дакле, министар за друштвени дијалог, без друштваног дијалога између власти, Одбора за стандардизацију српског језика, Матице српске и језичких зналаца и научника, одлучила је да је жена лингвиста – *линџивисџикиња*, жена која вози трактор – *џиракџорисџикиња*, жена ортопед – *орџоџедисџикиња*, женски дрвосеча је – *дрвосечкиња*, жена у гудачком оркестру – *џудачица*. Није тражила ни њихов пристанак. Језик на којем почива непревазиђена народна епска и лирска поезија, језик који је изнедрио Његоша, Црњанског, Андрића, Исидору, Мешу, Матију и друге великане речи, није више „in“, треба га претворити у папазјанију и каламбур. Аферим! И не трза се она превише што је тај закон изазвао оштре реакције установа и појединаца који се језиком баве и што се обичан свет увелико спрда ломећи говорне органе *булдожерисџикињама* и *оџориноларинџолоџикињама* и нагађа како звати жену писца (не може *сџисаџељица*, то је од списатељ), како мушкараца кукавицу (*кукавац* значи нешто друго), који је назив за особу ако је мушко (*особац*, *особак* – ха-ха-ха!).

Полиџика је, 21. маја 2023, на две стране дебатовала о „родно осетљивом језику“. Уводник је написао врсни колумниста Алек-

сандар Апостоловски. Није он ни филолог ни лингвиста, већ дипломирани економиста, па размишља и пише логично и економично:

„Чланица САНУ ће бити *академкиња* (курзиви су писца ове књиге). Чим осетим да ломим језик, као да учим брзалице, знак је да нешто не штима, што не значи да што више жена не треба да постану *чланице* (боље: чланови, прим. Б. Л.) академије (...). Она која догура до чина генерала, биће *јенералица* или *јенералка* (...). Залажем се за што више жена генерала, ови мушки се баш нису нешто показали, као и академици. Али *јенералка* некако не стоји. Да ли је реч о генералној проби, генералки на мотору аутомобила или о великом спремању стана? (...) Тако да остаје *јенералица*. На прво слушање, збунитиће људе. Неће им бити јасно да ли она води дивизију или домаћинство генерала. Односно, да ли му је то супруга. Марина Миљковић је постала *џренерка*, односно *џреница* (...). Биће и ту дилема. Како је *џренерка* обукла тренерку? Појма немам. Хоће ли центар женске кошаркашке репрезентације постати *џенирица*? По Закону, хоће. Сјајни телевизијски спортски коментатор РТС-а Слободан Шаренац имаће необичан проблем, што ће бити забавно како *џенирица* наше репрезентације чека додавање *бекице*. Ко је сад па *бекица*?“

Само толико о језику, а сада о друштвеном дијалогу у сусрет попису становништва најављеном за 2022. годину. Подвлачи се да свако може да се изјасни којој нацији припада, а успут се „испод жита“ провлачи намера да у АП Војводини буде што више – Војвођана! Не верујем да се циља на Мађаре, Румуне, Словаке и друге мањине; они ће се изјаснити како су одувек чинили. Мета овог „друштвеног дијалога“ је већински народ. Већ имамо „охрабрујуће“ резултате: На попису 2011. године, Срба је било мање тачно 222.688 него деценију раније. Исте године је 30.770 грађана пописано као Шумадинци, Војвођани, Сремци, Тимочани и Крајишници. А било је и Ванземаљаца, Цедаја, Ескимма, Марсоваца, Рокера... О tempora! О mores!